

Onderwijsminister Eppo Bruins en staatssecretaris Eddie van Marum lieten zich tijdens een bezoek aan Stedum in januari bijpraten over het proefproject Integrale Aanpak Erfgoed. FOTO: ANJO DE HAAN

‘Als dit zo doorgaat, is het einde oefening’

REMCO VAN VELUWEN

GRONINGEN Het proefproject Integrale Aanpak Erfgoed dreigt uit te lopen op een fiasco, zegt voorzitter Derk Kremer van de eigenarenvereniging. Hij wil de stekker uit het experiment trekken, tenzij er iets verandert.

De eigenaren van vijftien rijksmonumenten in aardbevingsgebied doen mee aan een experiment van de overheid om zelf de regie te voeren over het herstellen van hun huizen. Het proefproject begon in september 2023 en werd feestelijk gelanceerd door de toenmalige staatssecretarissen Hans Vijlbrief en Gunay Uslu. Vanuit Den Haag was brede steun voor het project.

Ruim anderhalf jaar later hangt de vlag er heel anders bij. Het project wil maar niet fatsoenlijk van de grond komen, volgens voorzitter Derk Kremer van de Vereniging Groninger Monument Eigenaren (VGME). Zijn club vertegenwoordigt de eigenaren in het proefproject. Door strenge financiële regels en aanvullende eisen is de versterking voor nog geen enkele van de vijftien huizen begonnen. Kremer klom al drie keer dit jaar in de pen voor een opiniestuk in deze krant. Het zit hem dwars dat het proefproject dreigt te mislukken. Hij geeft bureaucratie de schuld. „De overheid zit gevangen in zijn eigen regels en procedures. Vanaf het begin hadden we daar al last van. Stropigheid, tegenwerking, allerlei kulargumenten waarom dingen zogenaamd niet zouden kunnen. Gewoon de boel lekker ambtelijk laten zoals het is, dat proef ik hierin.”

Als voorbeeld van bureaucratie noemt Kremer een overeenkomst die de vereniging meer de touwtjes in handen zou geven. „Dat kon eerst niet, want de overheid mag zogenaamd geen geld overmaken naar een stichting. Het heeft een half jaar geduurd voordat dat geregeld was”, zegt de voorzitter.

In september vorig jaar sprak de VGME af om met het ministerie om tafel te gaan. „Nou, die afspraak moet nog steeds komen. Voor ons als bestuur is de maat vol. De provincie steunt ons, maar er is geen sprake van een meewerkende houding vanuit Den Haag. Als de overheid wil, kan ze het regelen. Sneller dingen goedkeuren, niet alle geldstroompjes willen controleren. Waar een wil is, is een weg. Maar de wil is er niet. Triest dat zo’n mooi bewonersinitiatief om zeep wordt geholpen.”

De voortdurende tegenslagen beginnen hun tol te eisen. Enkele bestuursleden van de VGME stapten op uit onvrede over de voortgang van het experiment. Woningeigenaren die misschien in de toekomst aan het experiment wilden meedoen, zijn afgehaakt. „Dat is natuurlijk ook *killing* voor de pilot zelf. De vijftien bewoners die al meedoen, raken bezorgd of het wel goedkomt.”

Fiasco dreigt voor proef om erfgoed te versterken in aardbevingsgebied

De frustratie is reden voor de VGME om de handen van de verantwoordelijkheid van het experiment af te trekken en uit de stuurgroep te stappen. In die stuurgroep zitten verder de ministeries van Binnenlandse Zaken en van Onderwijs en Cultuur, provinciebestuurder Susan Top en wethouders uit de aardbevingsgemeenten.

Dat betekent niet dat de VGME definitief de stekker uit het proefproject trekt. „We hebben de deur nog niet dichtgegooid, hij staat op een kier. Wij willen graag praten hoe het anders kan en hebben best ideeën hoe het minder bureaucratisch hoeft. Maar als dit zo doorgaat, dan is het einde oefening.”

Wat Kremer betreft is er één man

die de boel kan vlottrekken: staatssecretaris Eddie van Marum (Herstel Groningen). „Hij heeft wel eens gezegd dat hij geen systeemveranderingen wil. Alles wil laten zoals het is. Daarmee houd je in feite de levensvatbaarheid van deze pilot tegen. Ik mis visie. Dit proefproject is een kans. Toon lef en leiderschap en kijk hoe het minder volgens de regels kan. Waar blijft de vuist op tafel?”

Staatssecretaris Eddie van Marum wil niet inhoudelijk op de problemen reageren, maar vindt het vervelend om te horen dat het bestuur van de VGME de eigen rol in de pilot wil herzien. „Ik betreur dat, maar begrijp hun standpunt. Uiteraard wil iedereen dat de eigenaren door kunnen met hun projecten. Ik denk dat we lessen kunnen trekken uit de pilot en ik hoop dat we tot een gezamenlijke oplossing komen.”

Van Marum ziet de kritiek van Kremer als een aanleiding om te evalueren hoe het proefproject ervoor staat. De stuurgroep heeft nog geen besluit genomen over het vervolg van het project. „De leden uit de steungroep moeten eerst met elkaar in gesprek. Waar nodig zal ik steun geven, zodat het tempo van de versterking bij de vijf monumenten wordt opgevoerd.”

Gasgedeputeerde Susan Top van het Groningse provinciebestuur begrijpt de frustratie bij de vereniging en noemt het „heel teleurstellend” hoe de afgelopen anderhalf jaar is verlopen. „We kunnen wel met z’n allen zeggen dat we het een mooi project vinden, maar dat moeten we wel bewijzen. De bal ligt bij de overheid.”

Ze gaat met alle partijen in gesprek om scherp in beeld te krijgen waar het qua bureaucratische regels precies spaak loopt. „Ik wil kijken hoe we de zaak toch weer op de rails krijgen en zal alles binnen mijn vermogen doen om dit alsnog een succes te maken. Ik hoop dat de VGME daarna weer instapt.”